

But not for documents

אבל¹ בשטרות לא -

Overview

ר"א (the אמורא) said that ר"א (the תנא) maintains that one may only write a גט on a דבר שיכול להזדייף, but not other documents, and ר' יוחנן maintains that even other documents may be written on a דבר שיכול להזדייף according to ר"א (the תנא).

פירש בקונטרס² דקיימי לגוביינא³ ודילמא לא מפיק ליה עד זמן ארוך⁴ -

דבר ר"א agrees that it cannot be written on a דבר שיכול להזדייף, since they are made for collection and perhaps they will not present the שטר for collection until a long time has passed from when the שטר was written -

וישכחו עדי מסירה את הדבר⁵ וסמכין אעדי חתימה⁶ -

And the ע"ה will forget the incident and we will depend on the ע"ה -

והוא מזייף כתב העליון⁷ וחותם העדים עומד במקומו⁸ -

And the one who is in possession of the שטר will falsify what is written above the signatures, and the signature of the witnesses will remain in place. This concludes פרש"י.

פרש"י is not satisfied with תוספות:

ופירושו דחוק דלמה יש לנו לטעות ולסמוך על עדי חתימה⁹ בדבר שיכול לזייף¹⁰ -

And his explanation is lacking, for why would we mistakenly depend on the ע"ה in a document which is יכול להזדייף -

גט: it is different than שאר שטרות offers his view why

¹ In our texts the גמרא reads, אבל בשטרות לא, (instead of אבל בשאר שטרות לא).

² בד"ה אבל.

³ It is for instance a loan document, which the lender is holding to collect his debt, or it is a bill of sale which the buyer holds to prove his ownership of a property.

⁴ There may have been certain stipulations in the loan document which favor the borrower, which the lender (in whose possession the שטר is) may alter to his benefit, and since the loan is due at a much later date, the עדים will forget what was written in the original document.

⁵ The ע"ה (even if we summons them) may not remember all the details of this note.

⁶ This means we will authenticate the signatures of the ע"ה by others who recognize their signature.

⁷ The lender will erase or change any stipulation which favors the borrower, and/or add others which are in his favor.

⁸ Therefore by שאר שטרות they must be written on a דבר שיכול להזדייף.

⁹ This question (on פרש"י) is only according to ר"א who maintains כרתי ע"ה (so why would we rely on the ע"ה), however according to ר"מ who maintains כרתי ע"ה we should and will rely on the ע"ה, so therefore it cannot be written on a דבר שיכול להזדייף. See מהרש"א.

¹⁰ We see that this is a דבר שיכול להזדייף, so we will be sure to verify the terms of the document (as well as to authenticate the העדים), before we allow it to go forward. See 'Thinking it over' # 1.

ונראה לרבינו יצחק דטעמא משום דגזירת הכתוב הוא דלא מכשרי בשטרות אפילו לאלתר -
And it seems to the ר"י that the reason why שטרות need to be on a דבר שלא
דבר is because it is a גזירת הכתוב that שטרות are not כשר on a דבר
- even if it is used immediately (so the עדים will certainly remember)
דבעינן ראוי לעמוד ימים רבים¹¹ -

For we require that the שטר should be fit to last for many days¹² -
ורבי יוחנן אמר אפילו בשטרות דרבי יוחנן לטעמיה דאפילו עד עשרה ימים מידכר דכירי¹³ -
And ר"י maintains that even שטרות may be written on a דבר שיכול להזדייף, for
ר"י follows his logic that the witnesses will certainly remember even up to ten
day later -

¹⁴ anticipates a difficulty: תוספות

והא דפריך והא כתיב למען יעמדו ימים רבים¹⁵ -
And this which the גמרא asks on ר"י, 'but it is written; ימים רבים' so
how can ר"י maintain that שטרות can be written on a דבר שיכול להזדייף; however according to
it is ימים רבים, since יעמדו ימים רבים, so what is the גמרא's question?!

responds; the reason the גמרא asks this question -

היינו משום דסלקא דעתין דקרא למעוטי שטרות קאתי דאי לאו הכי למאי אתא¹⁶ -
That is because the גמרא assumed that this פסוק is to exclude שטרות (written on a
פסוק written -), for if this were not so, why was this פסוק written -

¹¹ This is based on the פסוק (in ירמיה לב, יד) cited in our גמרא, which states (referring to the שטר with which they purchased the field) **וְנָתַתֶּם בְּכָלִי תָרֵשׁ לְמַעַן יַעֲמְדוּ יָמִים רַבִּים**. The גמרא is taking the words **ימים רבים**, slightly out of context (it does not only mean that by placing it into a חרס it will be **ימים רבים**, but rather) that a שטר must be functional for a long period of time.

¹² Writing a שטר will not be usable **ימים רבים**, since the עדים will forget what was written on it.

¹³ ר"י agrees that it needs to be **ימים רבים**, however he maintains that it will be **ימים רבים** since the עדים will remember.

¹⁴ According to תוספות the **ימים רבים** teaches us, according to (אמורא) ר"א that if the שטר will not be remembered after a while (so there is a concern by a דבר שיכול להזדייף), it is פסול even if it is presented immediately. However ר"י maintains that the witnesses will remember, so there is no problem of **ימים רבים**; what then is the גמרא's question on ר"י from the **ימים רבים** פסוק; according to ר"י a שטר שיכול להזדייף will be **ימים רבים** since **ימים רבים**. See following footnote # 15.

¹⁵ According to רש"י ד"ה ימים who writes, etc. **אלמא בעינן דבר הראוי לעמוד ולהתקיים**, the פסוק has no question, for the פסוק demands that it be something that endures, and דבר שיכול להזדייף does not endure. However according to תוס', the requirement of **ימים רבים** is that it should be remembered, therefore תוספות asks that according to ר"י it will be remembered even on a דבר שיכול להזדייף. See הארוך.

¹⁶ The גמרא assumed that the פסוק of **ימים רבים** is teaching us the הלכה (even according to ר"י). It is self-understood that there is a need that the עדים remember the שטר (by a דבר שיכול להזדייף). Therefore if we assume that the עדים remember for a long time, a שטר שיכול להזדייף should be כשר, and if they cannot remember it is פסול, why the need for a פסוק; it is superfluous!. Presumably then this extra פסוק teaches us that by שטרות (which this פסוק is discussing) the עדים will not remember, not like ר"י, therefore it cannot be written on a דבר שיכול להזדייף.

ומשני לעצה טובה אתא¹⁷ -

And the גמרא answered that it was written as good advice only, but not to teach us any rules, i.e. to exclude שאר שטרות that they cannot be written on a דבר שיכול להזדייף.

ר' יוחנן offers an alternate explanation of תוספות:

ועוד יש לומר¹⁸ דדוקא בגיטין קאמר רבי יוחנן דעד עשרה ימים דכירי -

And additionally one can say; that this which ר' יוחנן stated that one remembers up to ten days later; that was specifically regarding גיטין -

אבל בשטרות שיש רוב תנאים לא דכירי ודוקא לאלתר מכשיר¹⁹ -

However regarding other שטרות in which there are many stipulations, people do not remember, and those שטרות are valid only immediately, but not up to ten days -

והשתא פריך שפיר והא בעינן ראוי לעמוד ימים רבים²⁰ ואפילו לאלתר אין להכשיר -

And now (according to this interpretation of ר"י), the גמרא asks properly, 'but since we require that the שטר should be fit for many days', so it should not be כשר, even if it is used immediately -

In summation; according to the first פשט the question of ימים רבים לעמדו is that the (extra) פסוק teaches us that the עדים will not remember (not like ר"י who maintains they remember even by שטרות). The second פשט is that the פסוק requires a שטר to be ימים רבים לעמדו (יעמדו ימים רבים); it (יעמדו ימים רבים) admits that the עדים do not remember (so it is not רבים לעמדו); and since (even) ר"י admits that the עדים do not remember (so it is not רבים לעמדו); it should be כשר even immediately. The גמרא's answer in either פשט is the same that the פסוק is not teaching us any rules, it is just an עצה טובה to place the שטר in a חרס so that ימים רבים לעמדו.

תוספות asks:

ואם תאמר לרבי אלעזר דאמר אבל בשטרות לא מאי שנא מאין עליו עדים²¹ -

¹⁷ The פסוק (according to ר"י) is not teaching us that the עדים will not remember (as the גמרא assumed in the question [see footnote # 16]), but rather that since a שטר is needed for ימים רבים, therefore it should be placed in a חרס (see footnote # 11); however even if it is written on a דבר שיכול להזדייף it will be כשר, since the עדים remember.

¹⁸ According to this ועי' the second dispute between ר"א ור"י is not referencing their previous dispute regarding ימים רבים (as previously understood), but rather it is a separate מחלוקת regarding the view of ר"א (תנא) that one can write on a דבר שיכול להזדייף. See following footnote # 19.

¹⁹ There are two disputes between ר"א ור"י (regarding a דבר שיכול להזדייף), first regarding גיטין, whether it is כשר only (the view of ר"א) or even עשרה ימים (the view of ר"י). The second dispute is by שאר שטרות לאלתר (all agree that שאר שטרות לאלתר it is כשר [as תוספות explains]), where ר"א says it is כשר because of גזירת הכתוב לעמדו ימים רבים (the view of ר"י rules that לאלתר by שאר שטרות it is כשר). See 'Thinking it over' # 2.

²⁰ Since ר"י agrees that by שאר שטרות it is כשר if it is not presented לאלתר, even without the פסוק (for the עדים do not remember), so seemingly the פסוק is teaching us (as a גזירה [see 'מהרש"א'] that even לאלתר it is כשר, since it cannot be כשר ימים רבים. The גמרא's answer is the same as above (footnote # 17) that עצה טובה קמ"ל.

²¹ (מלוה) בעל השטר (the הלואה) is (seemingly) at least as bad as a דבר שיכול להזדייף (if not worse), for the הלואה (the בעל השטר) can write another שטר [after the loan took place and the לווה gave him (in front of the ע"מ) the original שטר without ע"מ], in whichever way he chooses, and since ר"א maintains that the ע"מ do not remember, they will validate this שטר.

שאר And if you will say; according to ר"א (the אמורא), who maintains that by דבר שיכול להזדייף, מכשיר is not תנא ר"א שטרות the difference between שטר which has no עדים signed on it; regarding which - דתנן בפרק בתרא (לקמן פו, א) דלרבי אלעזר גובה מנכסים משועבדים -

שטר This ר"א (תנא) פרק that according to משנה in the last That we learnt in a נכסים משועבדים can collect from שאין עליו עדים והיינו בשטרות כדפירש בקונטרס²² -

And this means by שטרות as רש"י explained –

answers: תוספות

ויש לומר דשאני אין עליו עדים כיון דכתוב על דבר שאינו יכול לזייף²³ -
דבר שיכול להזדייף is different from אין עליו עדים And one can say that the case of שטרות by דבר שאין יכול לזייף, for since it is written on a שטרות והעדים מכירין לעולם שטר המסור לפניהם ואם היו מזייפין שום דבר היה ניכר הזיוף²⁴ -
So the עדי מסירה will always recognize the שטר which was transferred in their presence, and if anything was forged, the forgery would be apparent.

asks: תוספות

אבל עוד קשה דבהדיא תניא בפרק קמא דקדושין (דף כו, א) -
However there is an additional difficulty (on ר"א the אמורא); for we explicitly learnt in a ברייתא in the first פרק of קידושין -
כתב לו על הנייר או על החרס²⁵ שדי מכורה לך שדי נתונה לך הרי זו מכורה ונתונה -
'he wrote to him on a paper or a shard, 'my field is sold to you, or my field is given to you' it is sold or given'; this concludes the ברייתא -
אלמא מכשיר רבי אלעזר²⁶ אף בשטרות דבר שיכול להזדייף²⁷ -
It is evident that ר"א (תנא) is even by שטרות מכשיר written on a דבר שיכול להזדייף –

answers: תוספות

ויש לומר דהא דקאמר הכא אבל בשטרות לא הני מילי בשטרות העומדים לראייה²⁸ –
And one can say, that this which ר"א (אמורא) states here, 'but not by שטרות', he

²² See (לישנא אחרינא) רש"י ג, ב ד"ה וגובה. Why is it that יכול להזדייף is פסול and אין עליו עדים is כשר by שטרות?
²³ The מלוה obviously cannot change anything in the original שטר, since it is יכול לזייף. See following footnote # 24.
²⁴ may mean that if the מלוה writes another שטר (see footnote # 21), the ע"מ will realize that it is a forgery for it is not the same שטר which they witnessed. However when it is written on a דבר שיכול להזדייף, the מלוה can make certain (significant) changes which the ע"מ will not notice.
²⁵ A חרס is a דבר שיכול להזדייף.
²⁶ This ברייתא (seemingly) cannot be according to ר"מ for he requires ע"ה, so it must follow ר"א.
²⁷ This contradicts the view of ר"א (אמורא) who maintains that לא בשאר שטרות אבל בגיטין אלא הכשיר ר"א!
²⁸ Only a שטר which is needed for proof, like a loan document, is פסול on a דבר שיכול להזדייף.

meant by שטרות which are needed for proof -

אבל שטר מכר ומתנה שעשוי לקנות בו לפי שעה²⁹ הוא כמו גיטא –

However a bill of sale or a gift which is made for acquisition purposes for this moment, these שטרי קנין are like a גט, and are כשר even להזדייף.

ויש מפרשים offers an alternate view:

ויש מפרשים דאין חילוק בין דבר שיכול להזדייף לאין יכול בעדי מסירה לרבי אלעזר³⁰ -

And others maintain that according to ר"א (תנא), there is no difference whether it was written on a דבר שיכול להזדייף or not להזדייף; if it was transferred with עדי מסירה, it is always כשר, even by שאר שטרות (even אמורא) ר"א agrees to this) -

והכא הכי פירושו לא הכשיר רבי אלעזר כולי כלומר רבי אלעזר איירי ודאי בכל שטרות –

And here in our אמורא, this is the explanation of what ר"א (אמורא) stated; namely, 'מכשיר ר"א (תנא)'; meaning, ר"א (אמורא) meant to say, ר"א (תנא) is certainly discussing all שטרות that they are כשר even on a דבר שיכול להזדייף, since there are - ע"מ

ולא הכשיר היינו דלא סבירא לן כוותיה אלא בגיטין ולא בשטרות³¹ -

And when ר"א (אמורא) stated לא הכשיר, he meant that we do not agree with ר"א (תנא), except by גיטין, but not by other שטרות -

כדאמר רב בפרק בתרא (לקמן פ"ב) הלכה כר' אלעזר בגיטין -

As רב ruled in the last פרק; ר"א (תנא) 'the הלכה is like ר' אלעזר'; (ע"מ כרתי) גיטין by ר"א (תנא) -

ומפרש התם דרבי אלעזר איירי אף בשטרות ורב סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא³² -

And the אמורא explains there that ר"א (תנא) is discussing even שטרות, however רב agrees with ר"א (גיטין) in one case, and argues with him in one case (שטרות) -

ויש מפרשים disagrees with these תוספות:

ואין נראה דאם כן הוה ליה למינקט הכא כלישנא דנקט רבי אלעזר גופיה בפרק בתרא (גם זה שם) -

And it does not seem correct to תוספות, for if indeed it is so, the אמורא should have mentioned here the same syntax that ר"א (אמורא) himself utilizes in the last פרק,

²⁹ דבר שיכול can be acquired through השטר; this קנין can be accomplished even if the שטר is written on a להזדייף. However this שטר cannot be used later as a proof of this קנין, since it is להזדייף.

³⁰ According to the י"מ there is no question from עדים שאין עליו עדים (see footnote # 21) and from החרס (see footnote # 25), because according to the י"מ the תנא ר"א maintains that it is always כשר whether it is להזדייף or אין יכול להזדייף.

³¹ The מפרשים maintain that ר"א (תנא) allows all שטרות (including שטרי ראייה) to be written on להזדייף. When ר"א (אמורא) said 'וכי' לא הכשיר, he meant (not that ר"א (תנא) differentiates between גיטין and שטרות, but rather) that we agree with ר"א (תנא) only by גיטין (that one may write it on a דבר שיכול להזדייף), but not by שאר שטרות.

³² The י"מ state that ר"א (אמורא) is agreeing with רב.

namely -

הלכה כרבי אלעזר בגיטין³³ כיון דהך שמעתין ודפרק בתרא ענין אחד³⁴ -
גמרא our י"מ, 'the הלכה is like (תנא) by ר"א (only) גיטין', since according to the מ"מ
and the גמרא in the last פרק are to be understood in the same context³⁵ -

Another reason י"מ disapproves of the תוס':

ועוד דהוה ליה לאיתויי התם פלוגתייהו דרבי יוחנן ורבי אלעזר דהכא³⁶ -
And additionally the גמרא there should have cited the dispute between ר"י and
(אמורא) ר"א mentioned here -

One final question on the מ"מ:

ועוד אמאי פריך ארבי יוחנן טפי והכתיב למען יעמדו ימים רבים -
And furthermore; why does the גמרא challenge ר"י, 'but it is written
למען יעמדו ר"א (אמורא) any more than it challenges ימים רבים',
לכולי עלמא הוה ליה למיפרך דכולהו מודו³⁷ דרבי אלעזר לא פליג בין גיטין לשטרות:
This challenge should have been addressed to everyone, since all agree that
ר"א does not distinguish between גיטין and שטרות (תנא)??!

Summary

All agree that שטרי קנין can be written on a דבר שיכול להזדייף. The י"מ maintain that
according to (תנא) ר"א all שטרות may be written on a דבר שיכול להזדייף while
תוספות disagrees and maintains that (according to [אמורא] ר"א) only שטרי קנין can be
written on a דבר שיכול להזדייף. Regarding ר"י he either maintains that שטרי ראייה are
valid even for a long time, or that they are valid only לאחר.

³³ The גמרא there states הלכה כרבי אלעזר בגיטין by ר"א אמר ר"א אמר רב meaning that we only rule like ר"א by ר"א. According to the י"מ that the intent of ר"א here is the same as there, ר"א here should have said בגיטין כר"א and not (שאר שטרות and גיטין) לא הכשיר ר"א (which implies that ר"א himself differentiates between גיטין and שטרות).

³⁴ Here we are discussing writing on a דבר שיכול להזדייף and there we are discussing אין עליו עדים, which is in the same context. The question of תוספות is that we see from there that when ר"א wants to say that even though the תנא ר"א maintains that it is always כשר (by a שטר שאין עליו עדים), we only rule like him by גיטין, he states it clearly, הלכה כר"א, so if (as the י"מ say that) here too ר"א means to say the הלכה כר"א only by גיטין, he should have used the same syntax like there and not say לא הכשיר ר"א וכו' which indicates that the תנא ר"א differentiates between גיטין ושאר שטרות.

³⁵ One cannot ask; according to תוס' (who argues with the י"מ), why is it that here the תנא ר"א differentiates between גיטין ושאר שטרות (according to (אמורא) ר"א), and there (תנא) ר"א does not differentiate, for already (see footnote # 24) differentiated between גיטין ושאר שטרות (where it is פסול) and (כשר) אין עליו עדים.

³⁶ Since according to the י"מ the argument between ר"א and ר"י is whether the הלכה is like שטרות ר"א, the גמרא there (when it cites the view of ר"א) should have also cited the view of ר"י that the הלכה is like (תנא) ר"א even שטרות.

³⁷ The י"מ maintain that according to (תנא) ר"א one can write on a דבר שיכול להזדייף even by שטרות, the גמרא should ask; how can this be since it is written ימים רבים יעמדו (the same question we now ask on ר"י).

Thinking it over

1. asks on פרש"י who explains the reason why it cannot be written on a דבר שיכול להזדייף because by time the שטר is presented, the ע"מ will forget the details and we will depend on the קיום of the ע"ה, so we are not aware of the possible changes made to the שטר. On this תוספות asks, why would we depend on the ע"ה if it is a כתב שיכול להזדייף.³⁸ However on the previous תוספות מאן ד"ה מן תוספות says that the reason why according to ר"מ one cannot write a גט on a דבר שיכול להזדייף because we depend on the ע"ה;³⁹ why is that case different from ours.⁴⁰

2. if we assume that ר"י allows שאר שטרות on a דבר שיכול להזדייף only לאחר⁴¹, is there a difference between שטרי קנין and שטרי ראייה?

3. Why did not תוס' ask on the י"מ (who say that ר"א rules that the הלכה is like ר"א only by גיטין), if indeed it is so, it turns out that both here and later the גמרא cites ר"א that the הלכה is like ר"א only by גיטין; why was it necessary to state the same ruling twice?! Additionally why here does he make this ruling on his own, and later in the name of רב?⁴²!⁴³

---

³⁸ See footnote # 10.

³⁹ תוספות does not actually say this, however from תוספות question there on רש"י, it is apparent that this is what תוספות maintains. עיי"ש.

⁴⁰ See מהרש"א.

⁴¹ See footnote # 19.

⁴² See footnote # 33.

⁴³ See (לרמ"י דייטש) זיו הים.